

ABD ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİ BELGESİ: AMERİKAN SAVUNMASI VE CAYDIRICILIĞI

İşbu eserde/internet sitesinde yer alan veriler/bilgiler, yalnızca bilgi amaçlı olup, bu eser/internet sitesinde bulunan veriler/bilgiler tavsiye, reklam ya da iş geliştirme amacına yönelik değildir. STM Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş. işbu eserde/internet sitesinde sunulan verilerin/bilgilerin içeriği, güncelliği ya da doğruluğu konusunda herhangi bir taahhüde girmemekte, kullanıcı veya üçüncü kişilerin bu eserde/internet sitesinde yer alan verilere/bilgilere dayanarak gerçekleştirecekleri eylemlerden ötürü sorumluluk kabul etmemektedir. Bu eserde/internet sitesinde yer alan bilgilerin her türlü hakkı STM Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin olmaksızın eserde/ internet sitesinde yer alan bilgi, yazı, ifadenin bir kısmı veya tamamı, herhangi bir ortamda hiçbir şekilde yayımlanamaz, çoğaltılamaz, işlenemez.

 Dr. Merve SEREN

1. GİRİŞ

Trump Yönetimi, 18 Aralık 2017 günü ABD'nin yeni Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'ni açıkladı. Amerikan ve dünya kamuoyu; metnin siyasi, ekonomik, askeri, ticari, sosyo-kültürel, teknolojik ve çevresel konularda ortaya koyduğu anlayış ve yaklaşımları mercek altına almaya ve derinlemesine tartışmaya başladı. Belge, Amerika'nın toplumsal refahının veya iç güvenliğinin nasıl tesis edileceğinden daha ziyade; ABD'nin uluslararası sistemdeki yeni rol ve misyonunun dış politika, güvenlik ve savunma eksenlerinde nasıl tanımlandığı açısından ilgi görmektedir.

Buradaki temel olgu, Beyaz Saray kadrosu değişse de ana prensiplerin hiçbir şekilde kökten bir değişime uğramamasıdır. Washington'da işbaşına gelen yönetimlerin belirlediği politikalar ve açıkladığı belgeler ABD'nin temel ilkelerinin muhafazasını, aynı şekilde Amerikan halkının değerlerini, refah, özgürlük, barış ve güvenliğinin idamesini temel alan bir zihniyetin tezahürüdür. Başka bir anlatımla, belgelerde farklı cümlelerle izah edilse de temel amaç, ABD'nin hegemonik gücünün korunmasıdır ve bu da öncelikle toplumsal değerlerin, ülkenin çok kültürlü, insan haklarına saygılı, çoğulculuk esasına dayalı demokratik ve gelişkin yapısının yaşatılmasına bağlıdır.

Kuşkusuz Amerikan liderliğinin çizgisinin uluslararası sistemdeki devamlılığı çeşitli parametrelere dayanmaktadır. Bunları ana hatları itibarıyla altı başlık altında inceleyebiliriz.

Birincisi; ABD'nin toprak bütünlüğünün, ulusal kimliğin ve toplumsal değerlerin korunmasıdır. Daha kısa ve net bir ifadeyle ulusal egemenliğin, geleneksel değerlerin ve toplumsal yapının muhafazası esastır. Örneğin, değerler bağlamında, 1986 yılından beri yayınlanan bütün Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde

Amerikan yaşam tarzının korunup desteklenmesi vurgulanmaktadır.

İkincisi; uluslararası sistemde Amerikan liderlik ve üstünlüğünün sürmesinin ve bunun uluslararası toplumca tanınma ve kabul görmesinin sağlanmasıdır. Burada Washington'ın risk ve tehdit tanımlaması ve sıralaması önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, aktörler bazında ele alındığında Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde belirtilen başat tehditlerin son 30 yılda pek değişmediği görülmektedir.

Bu durum, devletlerin “geleneksel kültürel kodları” ile “ulusal güvenlik stratejileri” ve “tehdit algılamaları” arasındaki ilişkinin belirleyici etkisine işaret etmektedir. Soğuk Savaş Dönemi'nde uluslararası sistemin diğer kutbunu temsil eden Sovyetler Birliği'nin yıkılmış olmasına rağmen yayılmacı bir Rus tehdidi, söz konusu kültürel kodların yansıması olarak varlığını sürdürmektedir. Bush, Obama ve Trump dönemlerinin belgeleri mukayese edildiğinde, yerleşik tehdit tanımlamasında birinci sırada yer alan Rusya'ya zamanla giderek büyüyen tehditler olarak Çin, İran ve Kuzey Kore eklenmiştir. Bu aktörlerin, sıralamadaki yerleri değişse de yakın ve orta gelecekte liste dışında kalmaları mümkün gözükmemektedir. Bu bağlamda ikinci parametrenin bir ayağı; “yükselen yeni güçler” karşısında Amerikan hükümdarlığının sürekliliğiyle ilintilidir.

Diğer taraftan bu parametrenin ikinci ayağında, devlet dışı silahlı aktörler yer almaktadır. Bu noktadan hareketle ABD'nin Taliban, El-Kaide, DEAŞ gibi terör unsurlarıyla mücadelede sergileyeceği performans kriterlerinin süreç içinde değiştiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun en güzel örneği 11 Eylül'ün ardından ilan

edilen Bush doktrininin “Terörizmle Küresel Savaş” söyleminin, günümüze kadar nasıl bir başarı grafiği çizdiği ve aslında başarı kriterlerinin süreç içinde nasıl evrim geçirdiğidir. ABD’nin 16 yıldır Afganistan’da yürüttüğü mücadele bunun en somut göstergesidir. Ayrıca, ülke içinde de bireysel veya hücreli yapılanmaya sahip devlet dışı silahlı aktörler söz konusudur. ABD için DEAŞ kadar, ülke içinde yetişen ve münferit terör eylemleri düzenleme yeteneğine sahip olan unsurlar da büyük risk teşkil etmektedir. Bu anlamda “yalnız kurt” olarak tabir edilen bireysel terör eylemlerindeki artış grafiği, bunun ulusal güvenliğe yönelttiği tehdidin boyutunu gözler önüne sermektedir^[1].

Üçüncüsü; ABD’nin ekonomik gücüdür. ABD, uluslararası pazarlardaki rekabet üstünlüğünü yükselen güçlere kaptırmamayı bir öncelik olarak belirlemektedir. Bu bağlamda ABD’nin, özellikle Çin’in gittikçe genişleyen pazar payını daraltmak amacıyla yürürlüğe soktuğu ticari kural ve tedbirler kayda değerdir.

Dördüncüsü; ABD’nin bilimsel ve teknolojik gücüdür. Ekonomik güce benzer şekilde, bu parametre de ABD’nin özellikle NATO İttifakı dışında kalan devlet aktörleri karşısında geliştirdiği beceri ve yeteneklerle ilgilidir. Örneğin Kitle İmha Silahları (KİS) teknolojisinin gelişmesi ve yayılması konusunda da ilgili olarak ABD’nin, balistik füze teknolojisine sahip veya geliştirme aşamasında olan hasım devletlere yönelik kısıtlamalarının ar-

tarak devam ettiği görülmektedir. Bu konuda, diğer bir örnek de siber güçtür.

Beşincisi; ABD’nin askeri gücüdür. Burada askeri güçle kastedilen ordudaki asker mevcuduyla değil, ordunun profesyonelliği, farklı harekât ortamlarına adaptasyon hız ve kabiliyeti, envanteri, kuvvetlerin sahip olduğu ileri teknoloji ürünü silah platformları, hava savunma sistemleri vb. unsurlarla ilgilidir. Örneğin, sayıca fazla olan Çin ordusunun, ABD ordusu karşısında üstün olduğunu iddia etmek ne kadar mümkündür? Buna mukabil ekonomik ve ticari düzeyde ABD ile rekabet edebilme gücüne bile sahip olmayan Kuzey Kore’nin geliştirdiği silah sistemlerinin, bilhassa balistik füze kabiliyetlerinin ABD’ye ne denli ciddi bir tehdit yönelttiği aşikârdır. Keza nükleer silah geliştirdiği öne sürülen İran da benzer bir askeri tehdidi temsil etmektedir.

Altıncı parametre ise; ABD’nin savunma ve caydırıcılık gücüdür. Bu parametre, diğer parametrelerle yakından ilintilidir. Ekonomik, bilimsel ve teknolojik ile askeri güç unsurları birbirlerine eklemlenerek ABD’nin savunma ve caydırıcılık gücünü şekillendirmektedir. Böylece ABD, hangi alanlarda ve ne zaman savunmada kalacağına ya da caydırıcılık unsurlarını hangi koşullarda ve düzeyde devreye sokacağına karar vermektedir. Örneğin, ABD’nin Suriye’ye ne zaman ve nasıl müdahale edeceği; Polonya ve Baltık ülkelerine birlik, silah ve askeri teçhizat sevkiyatını ne zaman başlatacağı; ABD ordusunun envanterindeki nükleer olmayan en güçlü konvansiyonel bomba olan GBU-43’ü (namı diğer “tüm

[1] Bu hususta, ABD’de gerçekleşen terör saldırılarının amacı, niteliği ve faillerine ilişkin geniş ve detaylı istatistik veriler sunan Global Terrorism Database (GTD)’e bakabilirsiniz. GTD, National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START), <https://www.start.umd.edu/gtd/>

bombaların anası” - MOAB) Afganistan’da hangi durumlar için kullanacağına dair karar alma sürecinde bu yaklaşım belirleyici olmaktadır.

Özetle, yukarıda izah edilen parametreler esasında milli gücün bütün unsur ve araçlarının (siyasi, askeri, teknolojik, coğrafi, demografik, ekonomik, siber uzay vb.) ulusal çıkar ve hedefler doğrultusunda senkronize ve eklemlenmiş bir biçimde çalışması prensibini ifade etmektedir.

2. ABD ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİ BELGELERİNE GENEL BAKIŞ

Devletler, kuruldukları tarihten itibaren ulusal güvenlik ve savunmalarına ilişkin (ağırlıklı olarak askeri ve dış politika meselelerine dair) farklı nitelikte strateji belgeleri hazırlamışlardır. Ancak “devlet sırrı” addedilen gizlilik dereceli belgelerin “Beyaz Kitap” vb. isimlerle şeffaf bir biçimde uluslararası kamuoyuyla paylaşılması yeni yeni yerleşmeye başlayan bir kültürdür. Bu kültürün başlangıcı trajik 11 Eylül terör saldırılarına tekabül etmektedir ve bu kültürün yayılmasında öncü rolü üstlenen devlet de ABD olmuştur. Nitekim 1986 yılından 11 Eylül 2001’e kadar geçen süre zarfında, İkinci Reagan Dönemi’nde iki (1987, 1988), George W. Bush Yönetimi’nde üç (1990, 1991, 1993) ve Clinton Yönetimi’nde altı (1994-1999) olmak üzere toplam 11 adet strateji dokümanı yayınlanmıştır^[2]. Washington’ın Eylül 2002’de, 11 Eylül’ün birinci yıldönümünde açıkladığı Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi o tarihe kadar en fazla tartışılan belge olmuştur. ABD o tarihten itibaren 2002, 2006, 2010, 2015 ve 2017 yıllarında Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’ni; 2004 ve 2011 yıllarında Ulusal Askeri Strateji Belgesi’ni; 2005 ve 2008 yıllarında ise Ulusal Savunma Strateji Belgesi’ni yayınlamıştır.

2002 ve 2006 yıllarında yayınlanan Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri temelde “önleme” anlayışına, kısa sürede uluslararası ilişkiler ve güvenlik literatürünün en tartışmalı kavramları arasında yer alacak olan “Önleyici Savaş Doktrini”ne dayanıyordu. Belgelerde, Bush Doktrini’nin sacayağını teşkil eden “önleyici” ve “önalıcı” savaş konseptine göre askeri güç kullanımı öngörülmüyordu^[3]. Başka bir ifadeyle Bush, kuvvet kullanımını sadece meşru savunma konseptiyle sınırlandırmıyordu. Obama Doktrini ise, kısmen “geriden yönetme” yaklaşımını benimseyerek bölgede kendiliğinden bir güç dengesi oluşmasına imkân tanınması gerektiğini savunuyordu. Obama’nın

kuvvet kullanımına bakışı, güç dengesi bozulduğunda ABD’nin müdahale etmesi gerektiği yönündeydi. Söz konusu yaklaşımlar, Bush’un Irak ve Afganistan müdahalelerinde, Obama’nın ise Irak ve Afganistan’dan geri çekilme, askeri mevcudu küçültme arzusunda yansımaları buldu^[4]. Obama, yürütme erkinin “ileri teknoloji kullanımları örtülü savaşları” başlatma ve sürdürme konusundaki imkân ve kabiliyetlerini çarpıcı bir biçimde genişletti. Bu kapsamda Obama, geçmiş Amerikan yönetimlerinin hepsinden daha fazla “hedef gözeterek öldürme” emri çıkartmıştır. Örneğin, sadece 2009-2012 yılları arasında en az 239 örtülü drone saldırısı gerçekleştirilmiştir.

Buna karşılık 2010 ve 2015 Strateji Belgeleri, ana hatları itibarıyla ABD’nin onlarca yıldır elinde bulundurduğu “küresel liderliğin canlandırılması” ve “21’inci yüzyılda Amerikan çıkarlarının geliştirilmesi” hedeflerine odaklanıyordu. Örneğin 2010 tarihli belgede, ABD’nin güç ve nüfuzunun temellerini yeniden inşa etmek üzere bir taraftan “ulusal yenilenmeye” gideceği kaydedilirken, diğer taraftan ulusal çıkarlarının ancak “arzulanan bir dünya düzeni”nde gerçekleştirilebileceği vurgulanıyordu. Bu doğrultuda, ABD’nin “güvenlik, refah, değerler ve uluslararası düzen” üzerinde yükselen “kalıcı ve birbirinden

[2] Örnek olarak bkz. Reagan Dönemi’nde yayınlanan Ocak 1987 tarihli Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi. United States, “National Security Strategy of the United States”, White House, January 1987, <http://nssarchive.us/NSSR/1987.pdf>

[3] “The National Security Strategy of the United States of America”, White House, September 2002, <https://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>

[4] Obama Doktrini hakkında detaylı bilgi ve doktrine ilişkin tartışmalar için bkz. Jeffrey Goldberg, “The Obama Doctrine”, *The Atlantic*, April 2016, <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2016/04/the-obama-doctrine/471525/>; Anthony H. Cordesman, “Is there an Obama Doctrine?”, *CSIS*, March 2016, <https://www.csis.org/analysis/there-obama-doctrine>; Edward Delman, “Obama Promised to End America’s Wars – Has He?”, *The Atlantic*, March 2016 <https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/03/obama-doctrine-wars-numbers/474531/>

ayrılmaz dört ulusal çıkarı” gerçekleştirmeye yönelik bir stratejik yaklaşım uygulayacağı açıklanıyordu.

Bunlardan “güvenlik” çıkarları söz konusu olduğunda, birincil tehdit olarak “Kitle İmha Silahları” belirtiliyor, nükleer silahların yayılmasının önlenmesi temel öncelik addediliyordu. Bu noktada, gerek Bush ve gerekse Obama döneminin strateji belgelerinde, KİS’lerin (bilhassa nükleer) yayılması ve bunların şiddet yanlısı köktencilerin eline geçmesinin en tehlikeli ve aciliyet arz eden tehdit olarak tarif edildiği vurgulanmalıdır. Yine her iki yönetim, tehdit algısında KİS’lerden sonra “teröristleri” ve “devlet destekli terörizm”i sayıyorlardı.

Obama’nın ilk yayınladığı belgede, ABD’nin öncelikli tehdit algılamasında ilk sırayı İran ve Kuzey Kore’nin alması, söz konusu devletlerin nükleer silahlara sahip ve yahut arayışı içinde olmasıyla ilintiliydi. Ayrıca dış tehditlere ilaveten “terörizm, doğal afetler, büyük boyutlu siber saldırılar ve salgın hastalıklar” gibi ülke içinden kaynaklanabilecek tehdit ve risklere karşı da stratejik planlamalardan bahsediliyordu. Belgede, söz konusu tehdit ve tehlikeler karşısında ABD’nin ulusal kapasitesinin güçlendirilmesi amacıyla savunma, diplomasi, ekonomi, gelişme, anavatan güvenliği, stratejik istihbarat ve stratejik iletişim alanlarında kamu ve özel sektöre yenilik getirilmesi ve daha fazla yatırım yapılması öngörülmüyordu^[5].

Kuşkusuz, Beyaz Saray’ın ABD’nin Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerini açıklamasını, salt demokratik ve şeffaf bir yönetim anlayışının sonucu olarak okumak yanlış olur. Söz konusu belgelerde ABD’nin “ulusal çıkar

ve hedefleri” ile “risk ve tehditlerin” son derece detaylı, kapsamlı ve aleni bir şekilde tarif edilmesi, bunların Washington’ın gerçek menfaat ve niyetlerini yansıttığı anlamına gelmez.

Belgeler incelendiğinde, Washington yönetimlerinin stratejilerini gerçekleştirmek üzere devreye sokacakları “taktiklerin”, “izlenecek yöntem ve araçların” değişime tabi olduğu görülmektedir. Bu anlamda Bush ve Obama yönetimleri Rusya ve Çin gibi devletlerle serbest ticaret vb. türden muhtelif işbirliklerine daha yatkın bir tutum sergilerlerken, ortaklığın işe yaramayacağına inanan Trump Yönetimi daha çok ABD’yi uluslararası sistemde yalnız fakat ilham verici bir aktör olarak kurgulamaktadır. Ayrıca mevcut yönetim, önceki hükümetlerden farklı olarak demokrasi, ulus devlet inşası, ulusal rejimler, iklim değişikliği gibi konulara fazla girmek yanlısı değildir. Örneğin, Trump’ın Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nde Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) ile Paris İklim Değişikliği Anlaşması’na değinilmemiştir. İlaveten, “işbirliği” yerine “rekabet” öne çıkan anlayış olmuştur.

Trump, önceki her iki Beyaz Saray yönetiminden –en azından şimdilik– tamamen farklı bir portre sergilemektedir. Bölgesel güvenlik ve savunmaya yaklaşımı, transatlantik ağı daha güçlü olarak yeniden dizayn edilmesinden ziyade zaman ve enerjinin daha çok “iç güvenliğe” harcanması gerektiği yönündedir. Trump, NATO ve BM üyeliklerinden kaynaklanan taahhüt ve sorumluluklarını gerektiği takdirde göz ardı edebileceğinin, siyasi kararlardaki kazançlarına rağmen ittifaklarda en fazla harcamayı üstlenen taraf devlet olma rolünü bırakabileceğinin sinyallerini vermiştir. Trump’ın algı ve tercihlerindeki tüm bu değişimler, Beyaz Saray’ın yayınlandığı Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nde daha fazla ete kemiğe bürünmüştür.

Nitekim Trump’ın öncelik sıralamasında ilk sırada “Önce Amerika” söylemi gelmekte ve Belge’nin temel odağı da ABD’yi yeniden “büyük yapma” hedefine dayanmaktadır. Trump, bir taraftan “iç güvenlik” merkezli hareket ederek “sınırları koruyacağız” derken, diğer taraftan yeni tür bir rekabetin doğuşuna işaret ederek uluslararası sistemin halen tek kutuplu olduğu varsayımını reddetmektedir. Trump’a göre, ABD merkezli global düzen artık süper güçlerin mücadelesine değil, yeniden büyük güçler arası rekabetin ortaya çıkmasına tanıklık etmektedir. Bu, 19’uncu yüzyılın “güç politikası” anlayışına “ilkeli gerçekçilik” (principled realism) üzerinden bir gönderme olarak yorumlanmaktadır. Trump’ın sık sık altını çizdiği “rekabet” ise, “Önce Amerika” stratejisinin temelini oluşturan “ekonomik milliyetçilik” ile ilişkilidir. Sadece 29 sayfadan ibaret olan 2015 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nin neredeyse iki katı uzunlukta olan mevcut belgede tam 23 defa Çin kelimesi geçmektedir. Obama stratejisi Çin’le bağlantı ve işbirliğini önemserken, Trump Yönetimi sürekli Çin’den gelebilecek muhtemel tehditleri ve karşı tedbirleri sıralamaktadır. Belgede Çin’in siyasi, ekonomik, askeri ve enformasyon alanlarında etkin ve

[5] United States, “National Security Strategy”, White House, May 2010, <http://nssarchive.us/NSSR/2010.pdf> , ss.14-16

güçlü bir şekilde rekabet ettiğine önemle değinilmekle birlikte “stratejik rakip” kavramı kullanılmamıştır. Bunun yerine Çin ve Rusya, ABD’nin çıkarlarına meydan okuyan “revizyonist güçler” olarak tarif edilmiştir.

2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nin yayınlanmasının hemen akabinde Moskova ve Pekin’den art arda açıklamalar gelmiştir. Rusya’dan yapılan ilk açıklamada yeni belge “emperyal” ve “çok kutuplu dünyayı kabul etmede gönülsüz/isteksiz” olarak nitelenmiştir. Kremlin sözcüsü Dmitry Peskov, Rusya’nın ABD için bir güvenlik tehdidi oluşturduğu argümanına katılmadıklarını fakat yine de Trump Yönetimi’nin dile getirdiği biçimde, ortak çıkarlar temelinde birlikte çalışma isteğini memnuniyetle karşıladıklarını ifade etmiştir. Çin Dışişleri Bakanı ise, ABD’nin “Soğuk Savaş zihniyetini” terk etmesi ve Çin’in niyetlerini kasıtlı olarak çarpıtmaktan vazgeçmesi gerektiğini vurgulamıştır^[6].

3. 2017 ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİ BELGESİ

Trump Yönetimi’nin ilk kez (ve seleflerine göre daha erken bir tarihte) yayınladığı 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi, dört sütunlu bir yapı şeklinde kurgulanmıştır^[7].

Birinci Sütun; Amerikan halkı, Anayurt ve Amerikan yaşam tarzının korunması fikrine dayanmaktadır. Bu fi-

kir, kendi içinde dört alt başlığa bölünmüştür. İlki, Amerika’nın sınırlarını ve toprak güvenliğini; ikincisi, tehditlerin kaynaklarına göre izlenmesini; üçüncüsü, siber dönemde Amerika’nın korunmasını; dördüncüsü ise Amerika’nın direncinin artırılmasını temel almaktadır. Bu bölümde, sınır ve bölgesel güvenlik kapsamında özellikle Kitle İmha Silahları’nın (KİS) kullanım ve yayılımından kaynaklanan tehditler ve KİS’lerin artık sadece devletler değil, devlet dışı aktörler tarafından da kolaylıkla tedarik edilip kullanılabileceği vurgulanmaktadır. Örneğin Suriye rejiminin kendi vatandaşlarına karşı kimyasal silah kullanarak uluslararası normları çiğnediği, keza DEAŞ’ın da Irak ve Suriye’de KİS’lere başvurduğu belirtilmektedir. Söz konusu tehditler nedeniyle füze savunmasının önemine işaret edilerek ABD’nin Kuzey Kore ve İran’dan gelebilecek muhtemel füze saldırılarına karşı kademeli füze savunma sistemi konuşturduğu ve bu sistemin daha füze fırlatılmadan tehdidi engelleyebilecek kabiliyette olduğu hatırlatılmaktadır. Ancak ileri füze savunma sistemlerinin Rusya ve Çin’le uzun zamandır var olan stratejik ilişkileri ve istikrarı göz ardı etmeyeceği de kaydedilmektedir.

Brookings Enstitüsü’nün 21’inci Yüzyıl İçin Güvenlik İstihbarat Merkezi’nden Robert Einhorn’a göre, Kuzey Kore’ye karşı füze savunma sistemlerinin geliştirilmesinin Pyongyang’ın, Çin ve Rusya’nın caydırıcılık kabiliyetlerinin baltalanacağı yönündeki korku ve kaygılarını tetiklemesi muhtemeldir. Einhorn, Washington’ın füze

[6] Jeff Seldin, “Russia Criticizes Trump’s ‘Imperial’ Security Strategy”, *Global Security*, 19 December 2017, https://www.globalsecurity.org/military/library/news/2017/12/mil-171219-voa01.htm?_m=3n%2e002a%2e2184%2ewz0ao0bnoi%2e20dt

[7] 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nin tam metni için bkz. United States, “The National Security Strategy of the United States of America”, White House, December 2017, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>

savunma politikası ve programlarının ötesinde, Pekin ve Moskova'yla sürdürdüğü stratejik ilişkileri istikrarsızlaştırmadan füze gücünü nasıl artıracığının ve savunma sistemini ne şekilde güncelleyebileceğini kararlaştırması gerektiğini belirtmektedir^[8]. Bazı analistler ABD'nin Kuzey Kore'nin saldırı füzelerini daha ateşlenmeden gidip yerde etkisizleştirilebilecek bir füze savunma sistemi geliştirdiğinin doğruluğuna temkinli yaklaşmakla birlikte, en azından böyle bir sisteme sahip olunduğunun ilan edilmesini, 2017 Belgesi'nde Kuzey Kore'ye dair somut ve yeni tek olgu olarak nitelendirmiştir. Ayrıca önleyici eylemlerden ve diplomasiden hiç bahsedilmediğinin de altını çizmişlerdir^[9]. KİS ve füze saldırılarına ilaveten "biyo tehditlere ve salgınlara (SARS, Ebola vb.), sınır güvenliği ile göç politikası arasındaki ilişkiye (denizcilik ve ulaştırma güvenliği vb.) ve en son olarak da terörist tehditlere" yer verilmiştir.

Ulusal Güvenlik Stratejisi'nde bahsi geçen güvenlik ve savunma meselelerine yakından bakıldığında, birkaç temanın diğerlerine nazaran daha fazla ön plana çıktığı görülmektedir. Hiç kuşkusuz bunların başında "terörizm" meselesi gelmektedir. Belgede terör, terörist ve terörizm ifadeleri 100'den fazla kez geçmektedir. Ancak Dış İlişkiler Konseyi'nden politik bilimci Zenko'nun dikkat çektiği üzere, 16 yıldan uzun bir zaman diliminde ABD topraklarında gerçekleştirilen terör eylemleri nedeniyle 200'den

fazla Amerikalı ölürken aynı dönemde ilaca bağlı ölümler tam üç katına çıkmıştır. 2016'da 59.000'den fazla Amerikalı ilaç nedeniyle yaşamını yitirirken, intihar oranları yüzde 25 artış göstererek ölümle neticelenen intihar sayısı yıl bazında 43.000'e çıkmıştır. Zenko, Beyaz Saray'ın teröristlere karşı gösterdiği duyarlılığın aynısını ilaca bağlı ölümlere göstermediğini, örneğin tüm belgede "opioid" kelimesinin sadece bir kez geçtiğini, bunun ise sınır aşan suç örgütleri ile uyuşturucu kaçakçılığına aynı hassasiyetle yaklaşılmadığını gösterdiğini belirtmektedir^[10].

Belgede siber dönemdeki tehditlere geniş olarak yer verilmiştir. Belgede vurgulandığı üzere ABD'nin tarihinin büyük bölümünde kara, hava, uzay ve deniz bölgelerini koruyarak anayurt güvenliğini sağlamıştır. Ancak bugün siber uzay, gerek devletlere ve gerekse devlet dışı aktörlere, herhangi fiziksel sınırlara bağlı kalmaksızın ABD'nin siyasi, ekonomik ve güvenlik çıkarlarına karşı savaş yürütme olanağı sunmaktadır. Siber saldırıların bunları düzenleyecek hasım taraflara maliyeti görece düşük kalacak olmakla birlikte, kritik altyapıya ciddi biçimde zarar verecek ya da sekteye uğratacak, Amerikan şirket ve işletmelerinin belini bükecek, Federal ağları zayıflatacak, Amerikalıların günlük iletişimlerinde ve iş hayatlarında kullandıkları araç ve aygıtları tahrip edecek bir potansiyele sahip olduğu vurgulanmaktadır.

[8] Brookings experts on Trump's National Security Strategy, *Brookings Institute*, 21 December 2017, <https://www.brookings.edu/research/brookings-experts-on-trumps-national-security-strategy/>

[9] "Trump's National Security Strategy" (Media Conference Calls), *CFR*, 18 December 2017, <https://www.cfr.org/conference-calls/trumps-national-security-strategy>

[10] Micah Zenko, "Trump's National Security Strategy Deserves to Be Ignored", 18 December 2017, <http://foreignpolicy.com/2017/12/18/trumps-national-security-strategy-deserves-to-be-ignored/>

Siber Dönemde söz konusu tehditler karşısında Amerika'nın güvenliği açısından öncelik arz eden eylemler şöyle belirtilmektedir:

- Riskin tanımlanması ve öncelik sırasına sokulması,
- Savunulabilir hükümet iletişim ağı ve şebekelerinin kurulması,
- Kötücül amaçlı yazılım kullanan/teşebbüste bulunan siber aktörlerin caydırılması ve engellenmesi,
- Bilgi paylaşımının ve algılamının geliştirilmesi,
- Kademeli savunma sistemlerinin konuşlandırılması.

Yukarıda sıralanan eylemler ışığında bilhassa kötücül yazılım kullanan aktörlerin caydırılması ve faaliyetlerinin sekteye uğratılması vurgulanmıştır. Öte yandan belgede, kritik altyapıyı korumaktan sorumlu birimlere, saldırıların ABD'nin kritik altyapısı için henüz risk oluşturmada ya da nüfuz etmeden önce önlenmesi için, Federal hükümet tarafından gerekli yetki, bilgi ve kabiliyetlere erişim sağlanacağı kaydedilmiştir.

Ne var ki Brookings Enstitüsü Ortadoğu Politikaları Merkezinden Christopher Meserole, Washington'ın kötücül siber faaliyetlerde bulunan aktörlere karşı koymasını çok önemli bulmakla birlikte, bir o kadar zor bir hedef olarak görmektedir. Meserole, siber saldırılarla ilgili temel sorunun adli soruşturmanın haftalar hatta bazen aylarca sürmesinden kaynaklandığını, saldırıyı düzenleyen tarafın tespit edilmesinin bu kadar uzun süre aldığı durumda da mukabelede bulunmanın hem çok geç kalacağını hem de ne kadar anlamlı/işe yarar sayılabileceğinin tartışmalı olacağını söylemektedir.

Bununla ilgili en iyi örneğin geçen sonbaharda cereyan eden ve dünya çapında kritik altyapıların ve hastanelerin işleyişini sekteye uğratan WannaCry virüsü olduğunu belirten Meserole, buna karşı etkin ve etkili bir misilleme yapılamadığını, dolayısıyla güvenilir bir caydırıcılığın nasıl sağlanabileceği sorusunun cevapsız kaldığını belirtmektedir^[11].

İkinci Sütun, Amerikan refahının geliştirilip artırılması konusuna odaklanmakta, ekonomik ilişkiler, serbest ticaret, araştırma, teknoloji, icat, inovasyon ve enerji alanları incelenmektedir. Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi, göç politikasında uygulanan kısıtlamaların sertleştirilip askeri harcamaların artırılmasını ve siber saldırılar karşısında ulusal altyapının dayanıklılığının geliştirilmesini öngörürken, diğer taraftan "adil ticaret uygulamaları" ile "fikri mülkiyetin korunması"na özel bir önem atfetmektedir. Bununla ilgili olarak bazı yetkililer yeni belgeyi, Washington'ın uluslararası arenadaki "rekabetçi angajman" (competitive engagement) yaklaşımının bir kanıtı olarak göstermektedir. Yine Başkan Trump'ın "Önce Amerika" sözünün "Yalnız Amerika" şeklinde yorumlanması gerektiğini öne süren ABD yetkilileri de olmuştur.

Aslına bakılırsa 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nin ağırlık merkezini, gerek ortaklarla gerekse muhtemel hasım aktörlerle girilen "küresel ekonomik rekabet" konusu oluşturmaktadır^[12]. Bu bağlamda Trump'ın, Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYH) artışını en büyük silah olarak tasvir etmesi yeterli bir göstergedir. Keza ABD tarihinde bir Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde "ekonomik güvenliği" ilk defa bir "ulusal güvenlik" meselesi olarak yer aldığının altı çizilmelidir.

Bu sütuna dair değinilmesi gereken bir diğer nokta ise, enerjidir. Zira Trump, seleflerinin aksine belgede iklim güvenliği konusuna değinmeyi tercih etmemiş, sadece bir cümleyle çevrenin korunması gerektiğini kaydetmiştir. Ancak bunun şaşırtıcı olmaması gerekir; Trump'ın seçim kampanyası boyunca ve sonrasında "iklim değişikliğine şüpheli yaklaştığını" defalarca kez ifade ettiği ve Paris İklim Anlaşması'ndan çekilme kararı aldığı unutulmamalıdır.

Öte yandan Trump, "enerji kaynakları" ile "enerji egemenliği"nin önemine yaptığı vurguyla dikkat çekmiştir. Belgede, ABD'nin on yıllar sonra enerji egemeni bir ulus haline geleceği, küresel enerji sisteminde lider bir "üretici", "tüketici" ve "yenilikçi" olarak merkezi bir konumda olacağı ifade edilmiştir. Enerji ve İklim üzerine Croos-Brookings Girişimi'nden Samantha Gross, "enerji egemenliği" sözünü küresel enerji güvenliği için faydalı olmakla birlikte belgede gereksiz yere kullanılmış

[11] Report: Brookings experts on Trump's National Security Strategy, *Brookings Institute*, 21 December 2017, <https://www.brookings.edu/research/brookings-experts-on-trumps-national-security-strategy/>

[12] Jeff Seldin, "Russia Criticizes Trump's 'Imperial' Security Strategy", *Global Security*, 19 December 2017, https://www.globalsecurity.org/military/library/news/2017/12/mil-171219-voa01.htm?_m=3n%2e002a%2e2184%2ewz0ao0bnoi%2e20dt

provokatif bir terim olarak değerlendirmiştir. Gross, kendi petrol üretimindeki artış sayesinde küresel petrol pazarını farklı bir biçimde değiştirmekte olmasına rağmen, ABD'nin halen önemli bir petrol ithalatçısı olmaya devam ettiğini hatırlatmaktadır. Ayrıca Gross, ABD enerji sektörünün "politikayla değil, kârla motive olan özel şirketlerden oluştuğu için bu durumun "enerji" vasıtasıyla bir "üstünlük" yaratmadığını vurgulamaktadır^[13].

İkinci Sütun'da bir diğer egemenlik alanı olan bilim ve teknolojiyle bağlı olarak ABD'nin Ar-Ge çalışmalarındaki lider pozisyonunu muhafaza etmesi ve fikri mülkiyetini rakiplerden koruması ele alınmaktadır. Bu bağlamda ABD'nin "rekabet üstünlüğü"nü sürdürmek adına "**veri bilimi, şifreleme, otonom teknolojiler, genom düzenleme, yeni malzemeler, nanoteknoloji, gelişmiş bilişim teknolojileri ve Yapay Zekâ**" gibi ekonomik büyüme ve güvenlik açısından kritik önem arz eden yeni teknolojilere öncelik tanıyacağı belirtilmektedir. Burada özellikle sürücüsüz arabalardan otonom silahlara kadar çok çeşitli alanlarda Yapay Zekâ çalışmalarında çok hızlı ilerleme kaydedildiği vurgulanmaktadır. Diğer taraftan, ABD'nin icatçı ve yenilikçi konumunu devam ettirmek maksadıyla devletin bilim insanlarını, akademiye ve özel sektörü geniş yelpazede keşif yapmaları ve oyunun kurallarını değiştirecek büyük buluş ve yeniliklerin altına imza atmaları için cesaretlendireceği açıklanmaktadır.

Bu konuda Christopher Meserole, teknolojik silahlanma yarışında gerek ABD gerekse Çin açısından temel kısıtlayıcının teknik kabiliyetlerin yurtiçinden tedarik edilmesi olacağını öne sürmektedir. Üst düzey mühendislerin ve veri bilimcilerinin, yeni sunuculardan ve veri algılayıcılardan çok daha zor temin edildiğini vurgulayan Meserole teknik yetenek ihtiyacını karşılamının Çin'den çok daha az bir nüfusa sahip olan ABD açısından daha büyük bir sorun teşkil ettiğini, ancak Beyaz Saray'ın getirdiği kısıtlayıcı göçmenlik politikalarının dışarıdan yetenek temini önünde engel teşkil ettiğini belirtmektedir^[14].

Üçüncü Sütun, güç aracılığıyla barışın muhafazası konusunu incelemektedir. Burada Amerika'nın rekabet üstünlüğünü pekiştirecek imkân ve kabiliyetler sıralanmaktadır. Bu bağlamda **silahlı kuvvetler, savunma sanayii üssü, nükleer güçler, uzay, siber uzay ve istihbaratın yanı sıra diplomasi ve devlet iradesi (rekabet diplomasisi, ekonomik diplomasi, enformasyon yönetimi)** konuları ele alınmaktadır.

Üçüncü Sütun'da, ABD'nin rakiplerinin ve haydut rejimlerin yönelttiği risk ve tehditlere dikkat çekilmektedir. Bu bağlamda Çin ve Rusya, ABD'nin değer ve çıkarlarının tam aksi yönünde hareket ederek etik dışı bir dünya şekillendirmekle itham edilmekte ve Moskova'nın gerek NATO'yu ve gerekse AB'yi kendisi için bir tehdit olarak gördüğü ileri sürülmektedir. Haydut rejimlerle ilgili olarak da Kuzey Kore'nin milyonlarca Amerikalıyı nükleer silahlarla vurabilecek durumda olduğu hatırlatılmaktadır. Bu durumda ABD'nin Pyongyang'a karşı gerekli askeri tedbirleri devreye sokabileceği vurgulanmaktadır; aslında bu Bush'un "Önleyici Savaş" doktrininin yeniden tezahürüdür. Belgede, dünyanın gittikçe daha tehlikeli bir hale dönüşmesinin diğer faili olarak İran gösterilmektedir. İran rejiminin dünya genelinde terörizmi desteklediği, her geçen gün balistik füze kabiliyetlerini artırdığı ve dahası ABD'yi ve diğer müttefiklerini tehdit edecek şekilde nükleer silah geliştirme faaliyetlerini sürdürdüğü ileri sürülmektedir. Aslına bakılırsa 2017 Belgesinde Kuzey Kore ve İran hakkında dile getirilen tüm eleştiri ve ithamlar, Bush'un 2002'de uluslararası ilişkiler ve güvenlik literatürüne getirdiği "Şer Eksenini" (Axis of Evil) kavramı altında söylenenlerin tekrarı niteliğindedir.

Üçüncü Sütun'da ayrıca ordunun topyekûn bir modernizasyona gideceği duyurulmaktadır. Trump, önceki Washington Yönetimlerinin ABD ordusunu küçültme yönündeki kararlarının tersine hareket edeceğini söylemekte, bunun başlıca sebebi olarak da ulusal güvenliğe yönelik tehditlerin büyüdüğünü göstermektedir. Yine aynı yerde, tedarik sürecinin yeniden düzenleneceği, gereksiz bürokrasinin tasfiye edileceği, silahlı kuvvetlerin büyük ölçüde yeniden oluşturulup güçlendirileceği ve böylece aynı zamanda milyonlarca yeni istihdam olana-

[13] Report: Brookings experts on Trump's National Security Strategy, Brookings Institute, 21 December 2017, <https://www.brookings.edu/research/brookings-experts-on-trumps-national-security-strategy/>

[14] Report: Brookings experts on Trump's National Security Strategy, Brookings Institute, 21 December 2017, <https://www.brookings.edu/research/brookings-experts-on-trumps-national-security-strategy/>

ğının yaratılacağı belirtilmektedir^[15]. Bu bölümde ayrıca stratejik yaklaşımın siber ve elektromanyetik saldırılar gibi modern tehditlere karşı mücadele planlarını da içerdiği belirtilmekte ve “uzay” yeni rekabet alanı olarak tarif edilerek çok katmanlı füze savunma sisteminin gerektiği vurgulanmaktadır. Diğer taraftan, söz konusu strateji çerçevesinde ekonomik ve siyasi saldırganlık şeklinde ortaya çıkan yeni çatışma türlerine karşı alınacak önlemlerin genel çerçevesi sunulmaktadır. Bu kapsamda söz konusu tehditlerle mücadelede ittifakların güçlendirilmesinin önemine değinilmekte, ABD’nin gücünün ortak ilkeleri paylaşan müttefikleriyle daha da büyüdüğü ve “ortak güvenlik” için her müttefikin üstüne düşen ve adil biçimde paylaşılan sorumluluğu yerine getirmesinin beklendiği söylenmektedir.

Dördüncü Sütun, Amerikan nüfuzunun geliştirilmesi konusunu ele almaktadır. Bu bağlamda ortak ve partnerlerin cesaretlendirilmesi, çok taraflı forumlardan daha iyi neticeler alınması ve Amerikan değerlerinin desteklenmesi konularına vurgu yapılmaktadır.

Belgede bu dört sütunun haricinde, bölgesel stratejilere dair bilgi ve değerlendirmelerin yer aldığı “Bölgesel Bağlamda Strateji” başlıklı bir son bölüm vardır. Bu son bölüm makro bir perspektiften Hint Pasifiği, Avrupa, Ortadoğu, Güney ve Orta Asya, Batı Yarımküre ve Afrika’ya ilişkin Amerikan stratejisine ışık tutmaktadır. Genel hatlarıyla bu bölümde ABD’nin, ulusal çıkarlarını küresel ölçekte korumak adına dünyanın farklı coğrafya-

larında amaç ve hedeflerine uygun yaklaşımlar benimsediği, bu anlamda birbirine entegre bölgesel stratejiler geliştirdiği aktarılmaktadır. Ayrıca bu bölümde, askeri ve güvenlik meselesinin bilhassa ekonomik boyutuna ilişkin olarak NATO müttefiklerine özel bir gönderme yapılarak ABD’nin kendi savunma sorumluluklarını yerine getirdiği ancak müttefik ve ortaklarından da aynı şekilde davranmalarını beklediği dile getirilmektedir. Bu bağlamda, Trump’ın önceki konuşmalarında da vurgulandığı gibi, Avrupalı müttefiklerin 2024 yılına kadar, GSYH’lerinin yüzde 2’sini savunma harcamalarına ayırmaları ve bu meblağın yüzde 20’sinin de askeri yeteneklerin artırılmasına harcanması talep edilmektedir. ABD’nin bugüne kadar hep NATO’daki yükümlülüklerinin ötesinde bir fedakârlık yaptığı, buna karşılık müttefiklerin savunmayla ilgili sorumluluklarını yerine getirmeye tam yanaşmadığı sitemkâr bir üslupla ifade edilmektedir.

4. SONUÇ

Sonuç olarak, 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nde öne çıkan ve önceki belgelerden farklılık arz eden hususları şu şekilde özetleyebiliriz. Birincisi; ekonomik güvenlik, ulusal güvenliğin ana unsurlarından biri olarak tanıtılmıştır. Bu bağlamda Çin’in ekonomik saldırganlığına dikkat çekilirken adil ve karşılıklı ticaretin önemine vurgu yapılmıştır. İkincisi; Çin ve Rusya, Amerika’nın gücüne, nüfuz ve çıkarlarına meydan okuyan “rakip güç-

[15] “Remarks by President Trump on the Administration’s National Security Strategy”, White House, 18 December 2017, <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-administrations-national-security-strategy/>

ler” olarak tasvir edilmişlerdir. Gazeteci ve yazar Patrick Tucker’a göre, rakip güçler arasında bir tercih yapılacak olsa, mevcut durumda ve gelecekte ABD’nin karşısındaki en cesur ve saldırgan rakibi Rusya temsil etmektedir. Tucker, şunları hatırlatmaktadır: Rusya Suriye’de konuşlandığı S-400 sistemlerinin Türkiye’ye satışı için Ankara’yla anlaşma imzalamış, Kırım işgali sayesinde yeni bir deniz üssü kazanmış ve son derece sağlam bir askeri yapılanma ve modernizasyona gitmiştir. Ayrıca son beş yılda Rus Donanması’na 150 gemi ve deniz aracı katılmış, Rus birliklerinin yaklaşık yüzde 60’ı yeni teçhizatla donatılırken son beş yılda toplam füze gücünün de yüzde 66’sı yeni ekipman ve teknolojiyle donatılmıştır. Tüm bunlara ilaveten, Putin Yönetimi bilhassa “Stratejik Nükleer Güç” inşasına odaklanmıştır. Dahası askeri Ar-Ge kapsamında Yapay Zekâ ve robotik sistemlere artan oranda yatırım yapılmaktadır. 2017 Nisan’ında ise Rusya’nın saatte 4.600 mil hız yapan bir hipersonik füze geliştirdiği açıklanmıştır. Kısaca Tucker; Rusya’nın Gürcistan, Kırım, Ukrayna ve Suriye’deki faaliyetlerinin, operasyonel tecrübesinin, askeri imkân ve kabiliyetlerinin, küresel ölçekte uyguladığı hibrit savaş metodolojisinin, enformasyon savaşlarında kullandığı araçlar ile siber uzay alanında yürüttüğü çalışmaların mutlak suretle hesaba katılması gerektiğini belirtmektedir^[16].

Üçüncüsü; Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nde siber güvenlik ve göç konularına özel önem atfedilmiştir. 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’ndeki tehdit ve öncelik sıralamasını göstermesi açısından; belgede rekabet sözcüğü 58, nükleer 57, terörist 53, siber 45, ticaret 45, ekonomi 25, Çin 23, Kore 18, Rusya 17, Suriye 7, Afganistan 4, füze savunma 4, Irak 6 ve Ukrayna 1 kez geçmektedir. Dokümanda siber ve veri bilimi konularına ilişkin yetişmiş insan gücü konusunda yaşanan sıkıntılara özellikle yer verilmesi not edilecek hususlardan biridir. Burada ayrıca Trump’ın, ABD Meksika sınırına duvar inşa edilmesine ilişkin çağrısını yinelediği de belirtilmelidir.

Dördüncüsü; Obama Dönemi’ndeki strateji dokümanlarından ve mevcut Pentagon yönetiminden farklı olarak Trump, iklim değişikliğini ulusal güvenliğe yönelik bir tehdit olarak saymamıştır. Belgede, enerji kaynaklarının ve egemenliğinin işlendiği bölümde kabaca çevreyi korumanın öneminden bahsedilmiştir^[17].

Farklı bir pencereden, Dış İlişkiler Konseyi Başkanı, yazar Richard Haass’ın yorumuyla, 2017 Belgesi’nde açığa çıkan dört dikkat çekici tema vardır. Birincisi, “ilkeli gerçekçilik” ve “Önce Amerika” kavramlarıdır. Bu iki kavram egemenlik ve serbest ticaretten göçmenlere kadar tüm alanlarda, anayurt güvenliği yaklaşımıyla paralel şekilde, Trump’ın iç ve dış politikasını özetler mahiyettedir.

[16] Patrick Tucker, “New National Security Strategy Sees Rising Russia, Retreat on ‘Democratic Peace’”, *Defence One*, 18 Aralık 2017, http://www.defenseone.com/politics/2017/12/national-security-strategy-sees-rising-russia-retreat-democratic-peace/144663/?oref=defenseone_today_nl

[17] “5 things to know about Trump’s national security strategy”, *CNN*, 18 December 2017, <http://edition.cnn.com/2017/12/18/politics/5-things-to-know-about-trumps-national-security-strategy/index.html>

İkincisi, ekonomik refahtır. Üçüncüsü, askeri güçtür ve bu bağlamda kullanılan “stratejik rahatlık/memnuniyet” kavramı bir tür ikazdır. Sonuncusu ise, ABD’nin dünya ölçeğinde nüfuzunu artırma düşüncesidir ve bu bağlamda Çin ile Rusya, Kuzey Kore ile İran ve sınır aşan terörizm üç tehdit grubu şeklinde değerlendirilmektedir. Haass, önceki Beyaz Saray yönetimlerinden farklı olarak, Trump’ın Ortadoğu’yu veya dünya üzerinde herhangi bir yeri dönüştürme, demokrasi getirme ya da iklim değişikliğine dikkat çekme gibi bir niyet taşımadığını belirtmektedir^[18].

Yukarıda sıralanan unsurlar, aynı zamanda 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’ne yöneltilen eleştirilerin de konusudur. Uluslararası arenada belgenin küresel ekonomik rekabete ağırlık vermesi, Amerikan toplumunun refah ve değerlerini öne alması, iç güvenlik odaklı bir yaklaşım sergilemesi, füze savunması, KİS yayılması ve terörizm ile sınır aşan suç örgütleriyle mücadele başta olmak üzere birçok sorun karşısında kapsayıcı ve detaylı çözümler üretmemesi geniş eleştiriler almıştır.

Ankara perspektifinden bakıldığında, Beyaz Saray’a yönelik en büyük eleştiri, ABD’nin farklı ülkelerde DEAŞ’a karşı yürüttüğü mücadelede “yerel unsurlar”dan istifade edeceğini açıklamasıdır; bu yerel partnerler aslında Türkiye, Avrupa Birliği ve ABD’nin terör örgütü listesinde yer alan örgütlerdir (kaldı ki gelecekte bu unsurların polis ve asker şeklinde iki ayrı teşkilata dönüştürülmesine dair planlamalar da söz konusudur). Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nde Türkiye’nin adının zikredilmemesi de ayrıca tartışmalı bir diğer mevzudur. Dolayısıyla ABD’nin, NATO şemsiyesi altında on yıllardır stratejik müttefik olarak birlikte çalıştığı Türkiye’yi Ulusal Savunma Stratejisi’nde nasıl konumlandıracağı kritik bir noktadır.

Ancak bu safhada, 2017 Belgesi’ne ilişkin eleştiriler, beklentiler ve okumalar bir kenara bırakılıp genel olarak 1986’dan itibaren yayınlanan tüm ulusal güvenlik strateji belgelerinin doğruluğu, geçerliliği ve uygulanabilirliği sorgulanmalıdır. Diğer bir deyişle, teori ile pratik arasındaki makasın ne kadar, ne zaman ve hangi yönetimler altında daraldığına bakılmalıdır. Bu bağlamda belgelerin tehdit sıralaması ve hedef göstermekten ibaret mi kaldığı, yoksa tehditlerle mücadelede benimsenen politikayı ve izlenecek “gerçek” stratejiyi mi yansıttığı tartışmaya açıktır. Daha önce de kaydedildiği üzere, bu tür devlet sırrı addedilen yüksek stratejik niteliği haiz dokümanların Washington’ın politika ve stratejisini tüm çıplaklığıyla gözler önünde sermesi irrasyonel bir beklentidir. Aynı şekilde belgelerin salt kamuoyunu yanıltma ve manipüle

etmek amacıyla hazırlandığını düşünmekte bir o kadar indirgemeci olur. Bu bağlamda sadece Türkiye’nin ve diğer dünya devletlerinin değil, bizzat ABD’deki dış, savunma ve güvenlik bürokrasilerinin de 2017 Belgesi’ne dair detaylı bir okuma ve değerlendirme yapacağı bellidir.

ABD yönetimleri genel olarak Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nin (National Security Strategy/NSS) yanı sıra; Ulusal Savunma Stratejisi (National Defense Strategy/NDS), Nükleer Duruş Değerlendirmesi (Nuclear Posture Review/NPR), Ulusal Biyo Savunma Stratejisi (National Biodefense Strategy/NBS) ve Füze Savunma Değerlendirmesi (Missile Defense Review/MDR) adlı belgeleri yayınlar. Bunlar arasında Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi en kapsamlı olanıdır. Dolayısıyla Trump Yönetimi’nin ilk kez yayınladığı Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nin ardından ABD’nin savunma ve güvenlik meselelerine ilişkin stratejik niteliği haiz diğer belgeleri yayınlaması beklenmektedir. Beyaz Saray’ın bu belgeleri hazırlarken ulusal ve uluslararası kamuoyunun yanı sıra dışişleri, güvenlik ve savunma bürokrasilerinin 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’ne yönelttikleri eleştirileri dikkate alacağı aşikârdır.

[18] “Trump’s National Security Strategy” (Media Conference Calls), CFR, 18 December 2017, <https://www.cfr.org/conference-calls/trumps-national-security-strategy>

thinktech
STM Teknolojik Düşünce Merkezi
<http://thinktech.stm.com.tr>

